

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA TARBIYA DARSLARINI SAMARALI TASHKIL ETISH TEXNOLOGIYALARI

Sheraliyeva N.A.

Guliston davlat pedagogika instituti mustaqil tadqiqotchisi

Tayanch soʻzlar: boshlangʻich taʼlim, darsni tashkil etish, taʼlim texnologiyasi, raqamli vositalar, faol taʼlim, moslashuvchan taʼlim, interfaol doskalar, taʼlim ilovalari, taʼlimni boshqarish tizimlari (lms)

Ключевые слова: начальное образование, организация уроков, образовательные технологии, цифровые инструменты, активное обучение, адаптивное обучение, интерактивные доски, образовательные приложения, системы управления обучением (LMS)

Key words: primary education, lesson organization, educational technology, digital tools, active learning, adaptive learning, interactive whiteboards, educational apps, learning management systems (lms)

Boshlangʻich taʼlim bolaning oʻqish yoʻlining tamal toshi boʻlib, kelajakdagi taʼlim va rivojlanish uchun zamin yaratadi. Bugungi jadal rivojlanayotgan davrda boshlangʻich sinflarda taʼlim-tarbiya darslarini samarali tashkil etish yosh oʻquvchilarning intellektual qiziqishini, tanqidiy fikrlash koʻnikmalarini, ijtimoiy kompetensiyalarini tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi. Texnologik yutuqlar va pedagogik innovatsiyalarning paydo boʻlishi bilan oʻqituvchilar talabalarning turli ehtiyojlarini qondiradigan dinamik va qiziqarli oʻquv tajribalarini yaratish uchun misli koʻrilmagan imkoniyatlarga ega.

Taʼlimning anʼanaviy modeli, eslab qolish va passiv oʻrganish bilan ajralib turadi, oʻz oʻrnini koʻproq interfaol va talabalarga yoʻnaltirilgan yondashuvlarga boʻshatib bermoqda. Shu nuqtai nazardan, darsni tashkil etish va oʻtkazishni shakllantirishda texnologiyaning rolini oshirib boʻlmaydi. Raqamli vositalar interfaol doskalardan tortib taʼlim dasturlarigacha oʻqituvchilarga oʻquvchilar eʼtiborini oʻziga tortadigan va kurs materiallari bilan chuqurroq shugʻullanishga yordam beruvchi immersiv va interaktiv oʻquv muhitini yaratish imkonini beradi.

Bundan tashqari, faol oʻrganish strategiyalari amaliy mashgʻulotlar, hamkorlikdagi loyihalar va soʻrovga asoslangan taʼlimga urgʻu berib,

o'quvchilarga tushunchalarni mazmunli va haqiqiy kontekstda o'rganish imkoniyatini beradi. Faol ishtirokni rag'batlantirish va qiziquvchanlik va izlanish madaniyatini rivojlantirish orqali ushbu strategiyalar bilimlarni chuqurroq tushunish va uzoq muddatli saqlashga yordam beradi.

Bundan tashqari, moslashuvchan ta'lim platformalarining paydo bo'lishi shaxsiylashtirilgan ta'limda paradigma o'zgarishini anglatadi. Sun'iy intellekt algoritmlari bilan ta'minlangan ushbu platformalar o'quvchilarning o'rganish modellari va afzalliklarini tahlil qiladi, individual ta'lim ehtiyojlarini qondirish uchun moslashtirilgan ko'rsatmalar va maqsadli tadbirlarni taqdim etadi. Moslashuvchan fikr-mulohazalar va shaxsiylashtirilgan ta'lim yo'llari orqali o'qituvchilar ta'lim natijalarini optimallashtirishi va o'quvchilarni to'liq salohiyatini ro'yobga chiqarishda qo'llab-quvvatlashi mumkin.

Ushbu ilmiy maqola darsni tashkil etish va samaradorligini oshirish uchun boshlang'ich ta'limda qo'llaniladigan turli xil texnologiyalar va metodologiyalarni o'rganishga qaratilgan. Keys tadqiqotlari, tadqiqot natijalari va ilg'or tajribalarni o'rganish orqali biz o'qituvchilar dinamik va inklyuziv o'quv muhitini yaratishda qo'llayotgan innovatsion yondashuvlar haqida tushuncha berishni maqsad qilganmiz. Oxir oqibat, texnologiya va pedagogik innovatsiyalarni qamrab olgan holda, boshlang'ich ta'lim o'quvchilarning o'zgaruvchan ehtiyojlariga moslashishi va o'quvchilarning tobora murakkab va o'zaro bog'liq bo'lgan dunyoda rivojlanishiga yordam berishi mumkin.

Darsni tashkil etishda raqamli vositalar:

Zamonaviy ta'lim davrida raqamli vositalar boshlang'ich sinflarda darslarni tashkil etish va o'tkazish usulini tubdan o'zgartirdi. Ushbu vositalar interfaol doskalardan tortib ta'lim dasturlarigacha bo'lgan keng ko'lamlı texnologiyalarni o'z ichiga oladi, ularning barchasi faollikni oshirish, o'rganishni osonlashtirish va darsni samarali tashkil etishga qaratilgan.

Interfaol doskalar boshlang'ich ta'lim muassasalarida keng tarqalgan bo'lib, an'anaviy doska va proyektorlar o'rnini egalladi. Ushbu interaktiv displeylar o'qituvchilarga videolar, tasvirlar va animatsiyalar kabi multimedia elementlarini o'z darslariga integratsiyalash, dinamik va vizual rag'batlantiruvchi taqdimotlar yaratish imkonini beradi. Sensorli ekran funksiyasi va interaktiv funksiyalari bilan interfaol doskalar o'quvchilarning faol ishtirokini rag'batlantiradi, ularga kontentni manipulyatsiya qilish, muammolarni hamkorlikda hal qilish va interaktiv ta'lim faoliyati bilan shug'ullanish imkonini beradi.

Ta'limga oid ilovalar va dasturiy ta'minotlar darsni tashkil etish va o'tkazishni qo'llab-quvvatlash uchun ko'plab resurslar va vositalarni taklif etadi. Matematika o'yinlaridan tortib til o'rganish dasturlarigacha bo'lgan ushbu raqamli vositalar asosiy tushuncha va ko'nikmalarni mustahkamllovchi interaktiv va qiziqarli

faoliyatni ta'minlaydi. Bundan tashqari, ko'plab ta'lim ilovalari moslashuvchan o'rganish xususiyatlarini taklif qiladi, tarkibni individual talaba ehtiyojlariga moslashtiradi va o'quv natijalarini yaxshilash uchun real vaqt rejimida fikr-mulohazalarni taqdim etadi. Ta'lim dasturlarini darslarga kiritish orqali o'qituvchilar o'qitishni shaxsiylashtirishi, o'rganish tajribasini farqlashi va turli xil o'rganish uslublari va qobiliyatlarini qondirishi mumkin.

Ta'limni boshqarish tizimlari (LMS) o'qituvchilarning boshlang'ich sinflarda o'quv mazmunini tashkil qilish, etkazib berish va boshqarish usullarini o'zgartirdi. Ushbu onlayn platformalar kurs materiallari, topshiriqlar, baholashlar va aloqa vositalari uchun markazlashtirilgan markazni ta'minlaydi, ma'muriy vazifalarni soddalashtiradi va o'qituvchilar, talabalar va ota-onalar o'rtasidagi hamkorlikni rag'batlantiradi. LMS platformalari manfaatdor tomonlar o'rtasida asinxron va sinxron aloqani osonlashtiradigan muhokama forumlari, chat xonalari va fayl almashish imkoniyatlari kabi xususiyatlarni taklif etadi. Bundan tashqari, LMS platformalari o'qituvchilarga o'quvchilar taraqqiyotini kuzatish, ishtirokini kuzatish va o'quv qarorlarini qabul qilishda ma'lumot berish uchun o'quv tahlilini tahlil qilish imkonini beradi.

Virtual haqiqat (VR) va kengaytirilgan haqiqat (AR) texnologiyalari an'anaviy sinfdagi o'qitish cheklovlaridan oshib ketadigan immersiv va interaktiv o'rganish tajribasini taklif etadi. Haqiqiy muhit va stsenariylarni simulyatsiya qilish orqali VR va AR ilovalari o'quvchilarga murakkab tushunchalarni o'rganish, virtual tajribalar o'tkazish va amaliy ta'lim faoliyati bilan shug'ullanish imkonini beradi. Qadimgi tsivilizatsiyalarni virtual sayohatlar orqali o'rganish yoki biologiya laboratoriyasida virtual qurbaqalarni ajratish, bu texnologiyalar talabalarning tasavvurini o'ziga jalb qiladi va ularning mavhum va qiyin tushunchalarni tushunishini kuchaytiradi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli vositalar boshlang'ich sinflarda ta'lim darslarini tashkil etishda muhim rol o'ynaydi, o'quvchilarni jalb qilish, o'qitishni shaxsiylashtirish va hamkorlikda o'rganishni rivojlantirishning innovatsion usullarini taklif qiladi. Interfaol doskalar, ta'lim ilovalari, ta'limni boshqarish tizimlari va immersiv texnologiyalardan foydalanish orqali o'qituvchilar yosh o'quvchilarda ijodkorlik, tanqidiy fikrlash va umrbod ta'lim ko'nikmalarini rivojlantiruvchi dinamik va inklyuziv ta'lim muhitini yaratishi mumkin.

Faol ta'lim strategiyalari o'quv jarayonida o'quvchilarning faolligini, ishtirokini va hamkorlikni ta'kidlaydigan pedagogik yondashuvni ifodalaydi. Ma'ruza va eslatma yozish kabi an'anaviy passiv ta'lim usullaridan farqli o'laroq, faol o'rganish strategiyalari talabalarni amaliy mashg'ulotlar, muhokamalar va muammoni hal qilish bo'yicha topshiriqlar orqali kurs materialini tushunishda faol ishtirok etishga undaydi. Boshlang'ich ta'limda bu strategiyalar, ayniqsa,

chuqurroq o'rganish, tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish va bilimlarni saqlab qolish uchun qimmatlidir.

Loyihaga asoslangan ta'lim (PBL) - talabalarga yo'naltirilgan yondashuv bo'lib, u talabalarni real dunyo loyihalari yoki tadqiqotlariga jalb qiladi va ularga mavzularni chuqur o'rganish va o'z bilimlarini haqiqiy kontekstlarda qo'llash imkonini beradi. PBLda talabalar muammolarni aniqlash, tadqiqot o'tkazish, yechimlarni ishlab chiqish va o'z topilmalarini sinfdoshlari yoki jamoa a'zolariga taqdim etish uchun hamkorlikda ishlaydi. Amaliy loyihalarda ishtirok etish orqali talabalar tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar, shuningdek, mazmun sohalari chuqurroq tushunadilar.

So'rovga asoslangan ta'lim (IBL) talabalarni mustaqil izlanish va kashfiyotlar orqali savol berishga, hodisalarni tekshirishga va xulosalar chiqarishga undaydi. O'qituvchilar ochiq savollar berish, resurslarni taqdim etish va so'rov jarayonida talabalarga rahbarlik qilish orqali o'quv jarayonini osonlashtiradi. Tadqiqotga asoslangan faoliyat bilan shug'ullanib, o'quvchilarda qiziquvchanlik, tanqidiy fikrlash va izlanish ko'nikmalari rivojlanadi, ilmiy tushuncha va tamoyillarni chuqurroq tushunadi. Bundan tashqari, so'rovga asoslangan ta'lim talabalarda o'z ta'lim yo'llari uchun mas'uliyatni o'z zimmalariga olgan holda egalik va vakolatlar hissini uyg'otadi.

Kooperativ ta'lim o'quvchilar umumiy maqsadlarga erishish, muammolarni hal qilish va vazifalarni birgalikda bajarish uchun birgalikda ishlaydigan tuzilgan guruh faoliyatini o'z ichiga oladi. Hamkorlikdagi ta'lim faoliyati orqali o'quvchilarda muloqot, jamoada ishlash va yetakchilik ko'nikmalari rivojlanadi, hamdardlik va boshqalarning nuqtai nazariga hurmat ko'rsatiladi. Turli guruhlarda ishlash orqali talabalar hamkorlik, hamkorlik va jamoaviy mas'uliyatni qadrlashni o'rganadilar, ularni akademik, kasbiy va ijtimoiy kontekstlarda muvaffaqiyatga tayyorlaydilar.

Muammoga asoslangan ta'lim (PBL) talabalarni tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va hamkorlikni talab qiladigan haqiqiy, haqiqiy muammolar yoki muammolarni hal qilishga jalb qiladi. PBLda talabalar murakkab muammolarni aniqlaydi va tahlil qiladi, potentsial yechimlarni ishlab chiqaradi va tadqiqot, tajriba va mulohaza yuritish orqali ularning samaradorligini baholaydi. Haqiqiy muammolarni hal qilish orqali talabalar muammoni hal qilish, qaror qabul qilish va tahlil qilish qobiliyatlarini rivojlantiradilar, shuningdek, mazmun sohalari va ularning real hayotda qo'llanilishini chuqurroq tushunishadi.

Tajribali o'rganish o'quvchilarga nazariy bilimlarni amaliy kontekstda qo'llash, o'rganishni mustahkamlash va eslab qolishni kuchaytirish imkonini beradigan amaliy tajribalarni o'z ichiga oladi. Eksperimental o'rganish o'quvchilarga ekskursiyalar, simulyatsiyalar yoki rolli o'yinlar orqali tushunchalarni o'rganish, ko'nikmalarni rivojlantirish va nazariya va amaliyot o'rtasida aloqa o'rnatish

imkoniyatini beradi. Tajribali ta'lim faoliyati bilan shug'ullanib, o'quvchilar tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi, shuningdek, o'z bilimlarining dolzarbligi va qo'llanilishini chuqurroq anglaydi.

Xulosa qilib aytganda, faol ta'lim strategiyalari boshlang'ich sinflarda ta'lim darslarini tashkil etish, o'quvchilarning faolligini, ishtirokini va hamkorlikni rivojlantirishga samarali yondashuvlarni taklif etadi. Loyihaga asoslangan ta'lim, so'rovga asoslangan ta'lim, hamkorlikda o'rganish, muammoli o'rganish va tajribaga asoslangan ta'lim faoliyatini darslarga kiritish orqali o'qituvchilar yosh o'quvchilarda chuqurroq o'rganish, tanqidiy fikrlash va umrbod ta'lim ko'nikmalarini rivojlantiruvchi dinamik va inklyuziv ta'lim muhitini yaratishi mumkin.

Adabiyotlar:

1. Jones, A., & Moreland, J. (2004). Enhancing practicing primary school teachers' pedagogical content knowledge in technology. *International journal of technology and design education*, 14, 121-140.
2. Byrom, E., & Bingham, M. (2001). Factors influencing the effective use of technology for teaching and learning: Lessons learned from the SEIR-TEC intensive site schools.
3. Valverde-Berrocso, J., Fernández-Sánchez, M. R., Revuelta Dominguez, F. I., & Sosa-Díaz, M. J. (2021). The educational integration of digital technologies preCovid-19: Lessons for teacher education. *PLoS one*, 16(8), e0256283.
4. Voogt, J., & Knezek, G. (Eds.). (2008). *International handbook of information technology in primary and secondary education* (Vol. 20). Springer Science & Business Media.

РЕЗЮМЕ

Boshlang'ich ta'limda ta'lim darslarini samarali tashkil etish yosh o'quvchilarning kognitiv, ijtimoiy va hissiy rivojlanishini ta'minlaydigan qulay o'quv muhitini yaratish uchun juda muhimdir. Ushbu ilmiy maqolada o'qitish va o'rganish tajribasini oshirish uchun boshlang'ich ta'limda qo'llaniladigan turli texnologiya va metodologiyalar o'rganiladi. Adabiyot va amaliy tadqiqotlarni har tomonlama ko'rib chiqish orqali ushbu maqola boshlang'ich ta'lim muassasalarida dars tashkil qilishni optimallashtiradigan raqamli vositalar, faol o'rganish strategiyalari va moslashuvchan o'quv platformalari kabi innovatsion yondashuvlarni ta'kidlashga qaratilgan.

РЕЗЮМЕ

Эффективная организация образовательных уроков в системе начального образования имеет решающее значение для создания благоприятной учебной среды, которая способствует когнитивному, социальному и эмоциональному развитию юных учащихся. В этой научной статье исследуются различные технологии и методологии, используемые в начальном образовании для улучшения опыта преподавания и обучения. Посредством всестороннего обзора литературы и тематических исследований эта статья призвана осветить инновационные подходы, такие как цифровые инструменты, стратегии активного обучения и платформы адаптивного обучения, которые оптимизируют организацию уроков в условиях начального образования.

SUMMARY

Effective organization of education lessons in primary education is crucial for fostering a conducive learning environment that nurtures the cognitive, social, and emotional development of young learners. This scientific article explores various technologies and methodologies employed in primary education to enhance teaching and learning experiences. Through a comprehensive review of literature and case studies, this article aims to highlight innovative approaches, such as digital tools, active learning strategies, and adaptive learning platforms, that optimize lesson organization in primary education settings.